האַנט — גיט עפּעס אַן עצה, ווי אַזוי צו מאַכן, מײַן מאַן ער זאָל נישט זײַן אַזאַ אײַנברענגער — ער וועט אונדז, חלילה, טרײַבן צו בעטלברויט!

אַזוי ווי איך האָב נישט געהאַט קיין שום עצה, האָב איך מיט־גענומען דאָס הענטל פֿון טיר און בין אַוועק.

מיין ערשטער דעפּאָזיט

איך ווייס נישט, ווי אַזוי דאָס איז געשען, ווי אַזוי סע איז מיר גאָר אײַנגעפֿאַלן אַזאַ געדאַנק צו נעמען מײַנע בלוטיקע געלטער און זיי אָנטרויען אַ באַנק! אָבער עס איז געשען. מוצאי־חנוכּה פֿון הײַנ־טיקן יאָר האָב איך גענומען מײַנע שווער פֿאַרהאָרעוועטע געלטער — מײַנע צוואָנציק דאָלער — און זיי אַוועקגעטראָגן אין באַנק אַרײַן, און אָנשטאָט געלט — לעבעדיק געלט, וואָס מען קען מיט דעם קויפֿן וואָס מען וויל, האָב איך געקראָגן עפּעס אַ גרין ביכעלע, צונויפֿגעלייגט אין אַ געל קאָנווערטל, און — דאָס אַלץ.

אַזוי גיך ווי איך האָב געקראָגן ס׳ביכעלע, האָב איך אַ קוק גע־טאָן אינעווייניק און... ס׳איז מיר פֿאַרקילט געוואָרן ווו איך האָב געהאַט אַ טראָפּן בלוט. וואָס איז דאָס פֿאַר אַ מין געשריפֿטס? און ווי אַזוי וועט ער עס קענען איבערלייענען? און פֿון וואַנען ווייסט ער, אַז סע מאַכט צוואָנציק?... „איי!" — האָב איך געטראַכט — „עפּעס געפֿעלט מיר נישט דער גאַנצער עסק!"... און איך בין צו־געלאָפֿן צום פֿענצטערל, אַוועקגעשטופּט דעם ייִדן, וואָס איז גע־שטאַנען אין ריי און אַרײַנגעשריגן צו דעם בחור דאָרטן אינעווײ־ניק. „הייו!", האָב איך אים אַרײַנגעשריגן, „איך האָב אײַך אָקערשט אַוועקגעגעבן צוואָנציק דאָלער!"

— וואָס זשע ווילט איר? — מאַכט צו מיר דאָס קאַסירערל און פֿאַרשניצט זיך אַ בלײַפֿעדער.

— איך וויל, אַז דו זאָלסט נישט זײַן אַזאַ עזות־פּנים! — זאָג

איך — אַז נישט, כאַפּסטו אַ פּלעם איבער די פּיסקעס, אַז דער גוטער־יאָר וועט דיך צונעמען.

מאַכט ער צו מיר: — מיסטער, וואָס ווילט איר? איך האָב אײַך געגעבן אַ ביכל? — דאַצאָל[1]!

— אָ, נײן! — זאָג איך — איך וויל מיט דיר מער נישט ריידן, דו, בלוטזויגער — זאָג איך — וואָס דו ביסט. איך זע שוין — זאָג איך — אַז איך בין אַרײַנגעפֿאַלן אין די ריכטיקע הענט. גיב מיר צוריק — זאָג איך — ס׳געלט און לאָמיר — זאָג איך — זײַן אויס מחותּנים.

מאַכט ער צו מיר: צימפּאָסיבל[2]!

זאָג איך: — איכ׳ל דיר באַלד געבן אַ צימפּאָסיבל, אַז דער גוטער־יאָר וועט דיך צונעמען, שווינדלער — זאָג איך — וואָס דו ביסט. מיט מיר — זאָג איך — וועסטו נישט מאַכן אַזעלכע שטיק. גיב אַהער די געלטער, זאָג איך — איידער — זאָג איך — איך רוף פּאָליציי און איידער — זאָג איך — איך שרײַ געוואַלד. גע־וואַ־לד! — צעשרײַ איך זיך אויפֿן קול — גע־וואַ־לד!

דערהערט, אַז איך שרײַ גוואַלד, איז ער שוין געוואָרן אַ ביסל ווייכער, דער בחור, און מיר גענומען געבן צו פֿאַרשטיין, אַז איצט קאָן ער מיר נישט צוריקגעבן ס׳געלט, אַז איך מוז וואַרטן צוויי וואָכן. ס׳אַ געזעץ אַזאַ.

זאָג איך: — אויב אַזוי, טאָ לייענט זשע מיר איבער, וואָס איר האָט אַרײַנגעשריבן אין ביכעלע. לאָמיך זען — זאָג איך — צי איך ווייסט, וואָס איר האָט דאָרטן אַרײַנגעשריבן. עפּעס — זאָג איך — האָט איר עס מיר געמאַכט צו שנעל. עס גלייבט זיך מיר נישט — זאָג איך — אַז מ׳זאָל אַזוי גיך קאָנען פֿאַרשרײַבן אַזוי פֿיל געלט.

נעמט ער בײַ מיר צו ס׳ביכעלע און לייענט־איבער, צוואַנציק טאָלער.

זאָג איך: — אָלרײַט. געדענקט זשע! ס׳איז צוואַנציק טאָלער!

---

[1] דאָס איז אַלץ. — [2] ס׳איז אוממעגלעך.

און זאָלן די ייִדן — זאָג איך — וואָס שטייען נעבן פֿענצטערל זײַן עדות, ייִדן — זאָג איך — זײַט עדות, אַז איך האָב דאָ אין באַנק צוויי קאָנאַקעדיקע צענערלעך!

און איך גיי אַהיים מיטן ביכעלע.

מילא, פֿאַרשטייט זיך, אַז פֿון שלאָפֿן איז שוין געוועזן אָפּגערעדט. אַ גאַנצע נאַכט האָט זיך מיר געחלומט, אַז רויבערס זײַנען באַפֿאַלן די באַנק און מ׳האָט אויסגערויבט ווי אַ פּעני. עטלעכע מאָל דורך דער נאַכט האָב איך זיך אויפֿגעוועקט און געשריגן גוואַלד. און אַז סע איז געוואָרן טאָג, האָב איך די ערשטע זאַך געכאַפּט דעם אויטאָ און אַוועקגעלאָפֿן צו דער באַנק.

זי איז געווען גאַנץ, נישט אויסגערויבט. אַ שטיין איז מיר אַראָפּ פֿון האַרץ.

נאָר אַזוי ווי איך בין אַזוי געשטאַנען בײַ דער באַנק און באַטראַכט דעם פֿענצטער, איז מיר אײַנגעפֿאַלן, אַז די גראַטעס זײַנען צו שוואַך און אַז מ׳דאַרף האָבן נײַע גראַטעס.

בין איך שוין אַזוי געשטאַנען מיטן לאָנטשקעסטל[8] אין האַנט און געוואַרט ביז דער פּרעזידענט פֿון באַנק וועט אָנקומען.

אַז דער פּרעזידענט איז אָנגעקומען, האָב איך אים פֿאַרנומען אין אַ זײַט, אַז ער מוז האָבן נײַע גראַטעס פֿאַר דער באַנק און נאָך מײַן מיינונג — זאָג איך — איז די גאַנצע געבײַדע אַ שוואַכע און מען דאַרף זי איבערבויען. מען דאַרף זען — זאָג איך — אַז די גאַנצע געבײַדע זאָל זײַן פֿון סאַמע מירמלשטיין, ווײַל מירמלשטיין — זאָג איך — איז האַרט.

מאַכט ער צו מיר: — אָלרײַט. איך דאַנק אײַך פֿאַר די עצה.

זאָג איך: — געדענקט זשע, למען השם! אַ נײַע געבײַדע פֿון מירמלשטיין! און נײַע גראַטעס... און סע זאָל זײַן — זאָג איך — גוט באַוואָרנט... איך בין עקסטרע — זאָג איך — געקומען צו לויפֿן

---

[8] קעסטל צו האַלטן צובײַסנס.

פֿון בראָנזוויל... ווײַל סע האָט זיך מיר — זאָג איך — געחלומט אַז מ׳האָט אונדז באַגנבֿעט...

און איך לויף אַוועק צו דער אַרבעט.

פֿאַר נאַכט, אַז איך דאַרף אַהיימפֿאָרן, טראַכט איך: — איכ׳ל פֿאַרבײַגיין די באַנק. זען וואָס סע הערט זיך. מ׳קען קיין מאָל נישט וויסן — טראַכט איך — ווי אַזוי אַ זאַך מאַכט זיך. ס׳אַמעריקע! — טראַכט איך.

איך קום אַזוי צו צו דער באַנק און איך גיב אַ קוק, זע איך: עפּעס אַ ייִד פֿליט־אַרויס פֿון באַנק און — הייבט־אָן לויפֿן.

הייב איך אָן שרײַען גוואַלד! און — איך לויף אים נאָך... אַזוי לאַנג ביז וואַנען אַ פּאָליציאַנט האָט אים אָפּגעשטעלט. און וואָס, מיינט איר, האָט זיך אַרויסגעוויזן? עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז דער ייִד איז אַנגעשטעלט אין באַנק און אַז ער איז געלאָפֿן כאַפּן אַ טראַמוויי, ווײַל דאָס ווײַב גייט אים צו קינד מיט אַ מיידעלע.

האָב איך מיך אַ קאַפּעלע פֿאַרשעמט און אַהיימגעפֿאָרן.

אָבער שלאָפֿן האָב איך ווידער נישט געקענט.

אַ גאַנצע נאַכט האָט זיך מיר אַלץ אויסגעדאַכט, אַז דאָס קאַסירערל, וואָס האָט מיר געגעבן ס׳ביכל, האַלט אין דער האַנט אַ זעקל מיט געלט און לויפֿט. און איך נאָך אים... און איך האָב ווידער עטלעכע מאָל געשריגן גוואַלד פֿון שלאָף און געוואָרפֿן מיט די הענט, און שיִער דערהרגעט דאָס קינד...

צו מאָרגנס גאַנץ פֿרי בין איך אַוועק צו אַ לאַנדסמאַן, וואָס ווינט גראָד אַנטקעגן דער באַנק, און איך האָב אים צוגעזאָגט דרײַסיק פּראָצענט פֿון דעם פֿאַרלוסט, אָבי ער זאָל האַלטן אַן אויג אויף דער באַנק און ער זאָל זי וואַטשן[4]. „וואַטש!“ — האָב איך אים געבעטן — „זײַ און וואַטש! לאָז נישט אַראָפּ — זאָג איך — אַן אויג פֿון דער באַנק, און אַזוי גיך — זאָג איך — ווי גאָט וועט מיר העלפֿן און די צוויי וואָכן וועלן בשלום אַריבער, איז כאַפּ איך גלײַך

[4] אָפּהיטן.

אַרויס — זאָג איך — די צוואַנציק טאָלער און לאָזן זיך — זאָג איך —אָנצינדן אַלע בענק. מער — זאָג איך — טרעט איך דאָרט נישט אַריבער די שוועל!״

דערווײַל גייען־אַוועק נאָך צוויי טעג, לייען איך אין די צײַטונגען, אַז מ׳האָט באַגנבֿעט אַ באַנק, ערגעץ אין די בראָנקס. לויף איך אַוועק צום פּרעזידענט פֿון מײַן באַנק און זאָג אים:

— ס׳איז ביטער!

מאַכט ער צו מיר: — וואָס איז דער מער?

זאָג איך: — מע גנבֿעט!

זאָגט ער: — בײַ מיר וועט מען נישט גנבֿענען! מײַן באַנק איז באַוואָרנט.

זאָג איך: — נו, און וואָס טוט איר, למשל, אַז אײַער קאַסירערל כאַפּט־צו ס׳געלט און אַנטלויפֿט?

זאָגט ער: — מיסטער, איר ווייסט נישט וואָס איר רעדט!

זאָג איך: — נו, מילא... ווייס איך נישט וואָס איך רייד... ס׳איז מיר נישט געלעגן... אָבער נײַע גראַטעס האָט איר געמאַכט?..

זאָגט ער: — ניין.

זאָג איך: — נו, און די געבײַדע האָט איר איבערגעבויט, צי אויך נישט?

מאַכט ער: — ביטע, הערט אויף צו באָדערן [5].

זאָג איך: — אויב איר האָט נישט געמאַכט קיין נײַע גראַטעס און די געבײַדע האָט איר אויך נישט איבערגעבויט, און דאָס שיינע קאַסירערל אײַערס האָט איר נישט אָפּגעשאַפֿט, טאָ גיט זשע מיר אַהער — זאָג איך — די געלטער!

זאָגט ער: — איר מוזט וואַרטן ביז וואַנען עס וועט זײַן פֿולע צוויי וואָכן.

זאָג איך: — אָלרײַט. איכ׳ל וואַרטן. אָבער ווייסט איר ווו איכ׳ל וואַרטן? אָט דאָ אין דרויסן, פֿאַר דער באַנק וועל איך וואַרטן. איר

[5] דרייען אַ קאָפּ.

וועט בײַ מיר — זאָג איך — קײַען די ערד און קיין סאַטיספאַקציע — זאָג איך — וועט איר בײַ מיר נישט אויספירן. איך זאָל אַפילו וויסן, אַז מײַנע קינדער וועלן בלײַבן אָן אַ טאַטן, וועל איך מיך נישט רירן פון דרויסן, ביז וואַנען איכ׳ל נישט האָבן צוריק דאָס געלט. איכ׳ל נישט איבערלאָזן — זאָג איך — די באַנק אויף הפקר. איך — זאָג איך — וועל וואַטשן און מײַן לאַנדסמאַן, וואָס ווינט קעגנאיבער, וועט וואַטשן... ס׳עט זיך — זאָג איך — טאָן חושך! אַט אַזאַ מין ייִד בין איך!... איכ׳ל דאָ שטין אין דרויסן — זאָג איך — אין די גרעסטע פראָסט. און לאָמיך זען — זאָג איך — טוט מיר עפּעס!

מאַכט ער צו מיר: — איר זײַנט אַ מאָדנער מענטש, קומט־אַראָפּ מיט מיר אונטן אין באַנק, וועל איך אײַך הייסן אויסצאָלן — זאָגט ער — אײַערע 20 דאָלער.

זאָג איך: — ניין! אַזעלכע מאַנקי־ביזנעס [6] גייען בײַ מיר נישט און ווײַל — זאָג איך — איר ווילט מיר צוריקגעבן ס׳געלט, וויל איך עס דווקא נישט נעמען. איר קענט מיך — זאָג איך — נישט צווינגען דערצו...

זאָגט ער: — אָלרײַט, נעמט נישט אַרויס ס׳געלט.

זאָג איך: — נעווערמײַנד [7], „נעמט נישט אַרויס ס׳געלט“. אַז איכ׳ל וועלן, וועל איך אַרויסנעמען.

זאָגט ער: — ביטע, גייט־אַרויס און הערט אויף נודיען!

זאָג איך: — אָלרײַט, איך גיי, אָבער איכ׳ל שטיין אין דרויסן. אין די גרעסטע פראָסט וועל איך שטיין אין דרויסן און וואַטשן מײַנע געלטער. און מײַן אומשולדיק בלוט — זאָג איך — און דאָס בלוט פון מײַנע אומשולדיקע יתומים וועט פאַלן — זאָג איך — אויף אײַערע קעפּ. באַנדיט, — זאָג איך — וואָס איר זײַט! די עלעקטרישע שטול — זאָג איך — איז פאַר אײַך ווייניק... היצל [8]! מערדער! גוואַל־ל־ד!

---

[6] קונקל־מונקל, זאַכן וואָס פּאַסן פאַר דרייקעפּ, בלאָפערס, שווינדלערס. — [7] קיין מאָל נישט! — [8] הינטערכאַפּער!

און איך נעם שרײַען מיט אַלע כּוחות.

— —

דער סוף איז געווען, אַז מ׳האָט מיר אָפּגעגעבן די צוואַנציק דאָלער און, אַהיימגייענדיק פֿון באַנק, האָט מען זיי בײַ מיר אַרויס־געגנבֿעט פֿון קעשענע...

און פֿון דעמאָלט אָן (אַזוי ענדיקט דער ייִד וואָס דערציילט די דאָזיקע געשיכטע), פֿון דעמאָלט אָן האָב איך זיך געגעבן אַ שבֿועה, אַז מײַן פֿוס זאָל נישט אַריבערטרעטן די שוועל פֿון אַ באַנק. ס׳איז רעגעלע באַנדיטן, איז דאָס! קעשענע־גנבֿים! לאָזן זיי זיך אָנצינדן!